

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Auctarium. Sive Additiones Ad Viri Clarissimi Henr. Zoesii
J.V.D. Universum Jus Canonicum**

Geismar, Justus Moritz von

Coloniæ Agrippinæ, 1691

Ad tit. XXXVI. de injuriis & damno.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62259)

A D T I T. XXXV.

De Purgatione vulgari.

PER purgationes vulgares tentatur Deus. Tentatio enim Dei est dictum, vel factum, quo quis explorat, num Deus sit potens, aut an aliam perfectionem habeat. Alia est *formalis*, quando expressè dubitans petit v. g. miraculum, & hæc est peccatum mortale. Alia *Interpretativa*, cui dubitatio illa deest, plerumque est peccatum tantum veniale, imò nullum, si iusta adsit causa v. g. Dei instinctus, necessitas, vel pia utilitas &c. Busenb. *lib. 3. tr. 1. cap. 2. dub. 1.*

Purgatio vulgaris nec in causis civilibus, nec in criminalibus admittenda. Gonz. *ad c. dilectis. b. 1.*

A D T I T. XXXVI.

De Injuriis & damno.

BU Senb. *lib. 3. tr. 5. ca. 2. dub. 1. ait.* Quisquis intulit injuriam damnosam, etiam *materialem* tantum, tenetur restituere, sed non nisi id, quod ex alterius re adhuc habet, vel quo ex ea factus est ditior; qui formalem verò, in tantum, in quantum est damnum. An sufficiat culpa venialis? Sententia utraque probabilis & tuta, saltem quando non commode potest restituere.

Dub. 2 Tenentur concurrentes, qui his verbis continentur.

Iussi, Consilium, Consensus, Palpo, Recursus, Participans, minus, non obstant, non manifestans.

Ly *palpo* denotat eum, qui vel laude, vel exprobratione, vel alio modo excitat, animat, *Recursus* ad quem damnificans recurrit, & recipit.

Ad materiam restitutionis observanda, per violationem justitiæ commutativæ veram & rigorosam fieri injuriam, quia hæc sola violat strictum jus. Si autem violetur alia justitiæ species, fieri tantum injuriam minus rigorosam. Unde etiam prior ad restitutionem obligat, non alia, ut distributiva v. g. eligat quis dignum, omisso digniore, licet eligens indignum ad restitutionem teneatur, quia hic contra contractum cum Republica initum agit. Eodem modo ad restitutionem non obligat *legalis*, nec *vindicativa*, quamvis hæc per accidens obligare possit. Sic Princeps aliquando ob mala, quæ in Republica orientur, obligatur ad fumentam viudictam; concurrunt enim quandoque cum distributiva, commutativa. Kichler. *disp. 14. sect. 4.*

Commutativa violari potest, vel per puras injurias v. g. si quis conetur furari, si quis impudicè aliquam osculetur secluso damno in honore; vel simul damnum inferendo, quod fit vel per *injustam acceptionem, detentionem, destructionem, alienationem*. Priori casu non oritur obligatio restituendi, licet satisfieri debeat; posteriori verò oritur ex quolibet capite, quamvis

quamvis etiam omnes quatuor modi in eundem hominem & eandem rem concurrere possint; ut si quis rem injustè accipiat, detineat, de alienet, ac tandem injuriosè destruat. *Idem ibid. sect. 5.*

Ex quali culpa obligatio restituendi oriatur; Observa quod culpa alia dicitur *Theologica*, quæ significat peccatum. Alia *Juridica*, quam idem facit quintuplicem, levissimam, levem, latam, latiore, latissimam. Latiore vocat dolum præsumptum, latissimum, dolum apertum. His observatis respondetur, ad restitutionem requiritur, ut damnum inferatur ex culpa *Theologica*. Probat ut 1. quia infantes, furiosi &c. non obligantur ad restitutionem, quia damnum non inferunt sine injuria formalis, sed injuria formalis semper est mala *Theologica*; ergò 2. Quia talis coram Deo non obligatur; ergò nec in foro fori, quia talia damna non sunt voluntaria. Sic ex inanimadvertentia quem infamans, tenetur famam restituere, non ob acceptionem, sed ob detentionem.

Non sufficit autem sola formalis injuria, sed etiam debet esse materialis, quia non teneor reddere alienum, si illud à parte rei non abstuli.

Si culpa est venialis, vel ob parvitatem materiæ, vel ob imperfectam de liberationem, tenet ad restitutionem sub veniali. Quia effectus moralis per se loquendo non potest esse major sua causa morali. Hæc autem obligatio probabiliter evanescit, si res sit absumpta, & non sit factus ditior.

Culpa juridica ad restitutionem ob-

ligat, si lata sit, non etiam si levis aut levissima, nisi quis eam præstare, vel ex conventionem, vel ex natura contractus teneatur, modo illam cum peccato commiserit juxta dicta, quamvis in foro fori illud præsumatur.

Observa autem, quod DD. velint officia quem non obligare nisi ad latam culpam vitandam. Unde si Advocatus, Medicus &c. illam diligentiam adhibeant, quam alii boni Advocati adhibere solent, & tamen aliquem lædant, ad restitutionem non tenentur. Ita idem *ibid. sect. 6.* At hæc non est lata, sed levis culpa.

Restitutio est necessaria ad salutem saltem necessitate præcepti, quod præceptum radicaliter & primario negativum est, secundario autem & consecutivè affirmativum. Quia jus tertii duo petit. 1. ne ego habeam rem ipsius, quod impleo per carentiam detentionis, & sic est præceptum negativum. 2. Ut ille habeat, quod impleo per redditionem, & hoc est præceptum affirmativum *Sect. 7.*

Adnum. 9. Vasquius negat adulteram teneri ad restitutionem. *Illustr. Controv. 6. 48. n. 34. & seqq.* Maxime motus hoc argumento, quod peccaverit concipiendo, non etiam peccet, sed bonam opus faciat patiando.

AD TIT. XXXVII.

De Pænis.

A*Dnum. 19.* Quando dicitur legem pœnalem non obligare in conscientia, intellige id de lege propriè pœnali, si quis re sua privetur nõ etiam si aliquis ob justam causam in capax fiat

N 3

domi-